

Бюджет і бюджетна система

Виконали:

Студентки групи Б 3/3

Задорожня Ольга

Попкова Світлана

Бюджет - складна економічна категорія. Як категорія, державний бюджет являє собою систему економічних відносин, що складаються в суспільстві в процесі формування, розподілу та використання централізованого грошового фонду країни, призначеного для задоволення суспільних потреб. Іншими словами, державний бюджет - це грошові відносини, що виникають у держави з фізичними та юридичними особами у зв'язку з розподілом та перерозподілом національного доходу, призначеного для фінансування народного господарства, соціально-культурних заходів та установ, управління державою, укріплення обороноздатності країни.

Будучи частиною бюджетних відносин, державний бюджет як категорія характеризується тими ж рисами, які притаманні фінансам в цілому, але в той же час має свої особливості, які відрізняють його від інших сфер та ланок фінансових відносин. До числа таких особливостей слід віднести те, що:

а) бюджет являє собою економічну форму перерозподільчих відносин, пов'язаних з відокремленням частини національного доходу в руках держави та її використанням для суспільних потреб;

- б) за допомогою бюджету здійснюється перерозподіл національного доходу між найважливішими сферами суспільного виробництва, в межах галузей народного господарства, між сферами суспільної діяльності, між регіонами країни та територіями;**
- в) область бюджетного розподілу займає центральне місце в складі державних фінансів, що визначило ключовим положенням бюджету у порівнянні з іншими ланками фінансової системи.**

Важливою є роль бюджету у розподілі сукупного суспільного продукту та національного доходу. В бюджеті країни акумулюється значна частина знов створеної вартості-національного доходу, розподілюваного і розподілюваного у відповідності з ринковими законами суспільного розвитку для забезпечення розширеного відтворення та задоволення загальнодержавних потреб.

Розподільчі відносини у суспільстві охоплюють всі сторони відтворювального процесу. Основне місце у регулюванні цих відносин відводиться бюджету. Саме через бюджет держава може стимулювати або обмежувати розвиток державності окремих підприємств, організацій, установ, забезпечити збільшення чи зменшення матеріального або культурного рівня розвитку, впливати на внутрішнє життя державного організму. З метою реалізації цих заходів в умовах товарно-грошових відносин держава повинна мати у своєму розпорядженні відповідні фонди грошових коштів. Формування цих фондів здійснюється в процесі розподілу і перерозподілу ВВП і НД.

Цей розподіл здійснюється при допомозі фінансових відносин, а бюджетні відносини (БВ) є складовою частиною фінансових відносин і вони характеризуються наступними особливостями:

- 1. Ці відносини є розподільчими;**
- 2. Носієм бюджетних відносин є гроші, тобто ці відносини мають вартісне вираження;**
- 3. Кінцевою метою бюджетних відносин є формування і використання централізованого фонду грошових коштів держави (ЦФГКД).**

Необхідність формування ЦФГКД в умовах товарно-грошових відносин зумовлено необхідністю виконання державою функцій, виражених у Конституції. З метою формування ЦФГКД у відповідності з об'єктивними економічними законами держава через законодавчі акти організує грошові відрахування, пов'язані з цим процесом. Механізм формування цього фонду в ринкових умовах повинен забезпечуватися з урахуванням:

- необхідності певного обсягу грошових коштів для виконання функцій державою;**
- стимулювання юридичних та фізичних осіб в процесі виробництва та надання послуг.**

Таким чином формування ЦФГКД є об'єктивно необхідним процесом. Враховуючи принцип єдності усіх ланок бюджету. Бюджет можна розглядати:

а) як економічну категорію;

б) як ЦФГКД;

в) як централізовану ланку фінансової системи;

г) як основний фінансовий план країни.

д) як основний юридично-економічний закон країни.

Розглядаючи бюджет як економічну категорію слід зазначити, що державний бюджет виступає складовою частиною відносин, пов'язаних з розподілом та перерозподілом ВВП і НД з метою формування і використання ЦФГКД.

Регулювання бюджетних відносин здійснюється державою у відповідності з економічними законами. В умовах ринкової економіки бюджетні відносини можуть реалізовуватись шляхом різних напрямків розподільчих процесів, а саме:

- 1. Між окремими сферами матеріального виробництва;**
- 2. Між виробничою та невиробничою сферами;**
- 3. Між окремими адміністративно-територіальними утвореннями;**
- 4. Між окремими ланками бюджетної системи;**
- 5. Між окремими категоріями населення;**
- 6. Між Україною та іншими державами;**
- 7. Між Україною та міжнародними організаціями.**

© Sebastian Widmann/DDP

У складі бюджетних відносин можна виділити наступні групи:

1. Грошові відносини, які виникають між підприємствами, організаціями державної форми власності та державою. Ці відносини характеризуються двома потоками:

- ❖ з спрямування грошових коштів підприємств в бюджет шляхом сплати податків та інших платежів;**
- ❖ з асигнуваннями з бюджету на управління та розвиток виробництва (централізовані капіталовкладення, дотації плановозбитковим галузям і т.д.)**

Ці відносини носять умовний характер, оскільки платник податків і утримувач бюджетних асигнувань є держава та суб'єкти господарювання державної форми власності.

2. Грошові відносини держави з підприємствами та організаціями колективної форми власності (та змішаної). Ці відносини відрізняються від попередніх, підприємства вступають у відносини з державою як правило в односторонньому порядку. Ці відносини заключаються у сплаті податків та інших обов'язкових платежів. З бюджету асигнування виділяються цим підприємствам в особливих випадках.

3. **Грошові відносини, які виникають між державою і суб'єктами приватної форми власності. Ці відносини характеризуються одностороннім процесом, тобто сплата податків і платежів в бюджет, асигнування відсутні.**
4. **Грошові відносини держави з партіями та іншими організаціями.**
5. **Грошові відносини, які виникають між державою та населенням носять двохсторонній рух грошових коштів.**
6. **Між Україною та іншими державами і міжнародними об'єднаннями з приводу одержання та погашення державних кредитів.**

Таким чином, сукупність перерахованих грошових відносин характеризує зміст бюджету як економічної категорії. Бюджет як економічну категорію слід розуміти як частину економічних відносин, які виникають з приводу розподілу і перерозподілу ВВП і НД з метою утворення і використання ЦФГКД.

Розглядаючи місце бюджету в системі грошових фондів, слід відзначити, що бюджетні відносини матеріалізуються у ЦФГКД. Цей фонд характеризують наступними ознаками:

- 1. ним розпоряджається виключно держава;**
- 2. держава забезпечує нормативно-правове регулювання процесу формування і використання фонду;**
- 3. держава забезпечує строго-цільове використання коштів фонду;**
- 4. держава забезпечує мобільність і масштаби формування фонду.**

30	815,073,273	30	1,213,553,54
30	549,630,000	30	928,095,33
1	384,741,000	30	549,630,00
	1,076,839,5	30	1,319,322,32
	677,850,6	30	669,160,26
	591,625,9		
	395,67		
	549		

Бюджет як основний фінансовий план забезпечує мобілізацію усіх грошових коштів, здійснює їх розподіл по основним ланкам.

Державний бюджет України є одним з основних юридично - економічних законів. Він визначає основну спрямованість фінансової політики держави, її зміст та структуру: основи фінансової діяльності держави, порядок формування бюджету держави та використання асигнування бюджету. Всі економічні та юридичні закони в тій чи іншій мірі пов'язані з бюджетом.

Необхідність бюджету обумовлена:

- наявністю товарно-грошових відносин;**
- наявністю держави;**
- дією об'єктивних економічних законів розвитку суспільства.**

Бюджетна система - сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративно-територіального устроїв та врегульована нормами права.

Бюджетна система України складається з державного бюджету та місцевих бюджетів. Місцевими бюджетами визнаються бюджет Автономної республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування. Бюджетами місцевого самоврядування є бюджети територіальних громад сіл, селищ міст та їх об'єднань.

Кожна ланка бюджетної системи є самостійною. Затвердження кожного бюджету здійснюється відповідною Радою народних депутатів, виконання здійснюють виконавчі органи відповідного рівня. Самостійність бюджетів забезпечується наявністю закріплених джерел доходів та правом визначати напрями їх використання.

Але реальну самостійність місцеві бюджети отримують лише тоді, коли закріплених за ними доходів буде достатньо для фінансування заходів, пов'язаних з місцевим самоврядуванням.

Бюджети вищих ланок об'єднують з нижчими з метою проведення аналізу та визначення основ регулювання економічного та соціального розвитку України.

Такі бюджети отримали назву зведених бюджетів: державний бюджет об'єднується з бюджетами областей, бюджетом Криму та бюджетами міст Києва і Севастополя.

Зведений бюджет області включає обласний бюджет, бюджети міст обласного підпорядкування, бюджети районів; бюджет Києва, Севастополя та всіх міст, що мають районний розподіл, об'єднує міський бюджет та районні бюджети.

Бюджет АРК поєднує республіканський бюджет та бюджети районів та міст республіканського підпорядкування Криму.

Бюджет району включає показники районного бюджету, бюджетів міст районного підпорядкування, селищних та сільських бюджетів даного району.

Зведений бюджет є сукупністю показників бюджетів, що використовуються для аналізу та прогнозування економічного та соціального розвитку держави.

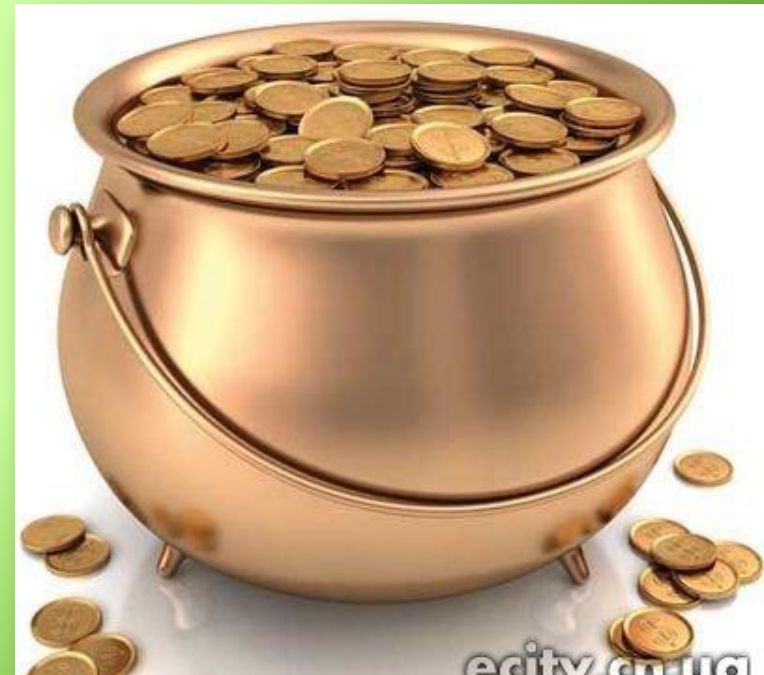
Законодавство України встановлює не лише структуру, але і устрій бюджетної системи, тобто взаємозв'язки між окремими ланками бюджетної системи, що визначають повноваження Рад народних депутатів всіх рівнів в бюджетній сфері.

Бюджетну систему держави визначають як сукупність бюджетів усіх рівнів, які врегульовані правовими нормами, і формуються на єдиних принципах під впливом державного устрою та адміністративно-територіального поділу країни. Отже, згідно з Бюджетним кодексом бюджетна система України - це сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

Правову основу бюджетної системи в Україні становлять:

- ❖ **Конституція України;**
- ❖ **Бюджетний кодекс;**
- ❖ **Закон про Державний бюджет України на відповідний рік;**
- ❖ **інші закони, що регулюють бюджетні правовідносини;**
- ❖ **нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади, прийняті на підставі і на виконання Бюджетного кодексу;**
- ❖ **Рішення органів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, прийняті відповідно до Бюджетного кодексу.**

Економічну основу бюджетної системи держави становить її економічний і науково-технічний потенціал.

Складовими бюджетної системи є її структура, принципи побудови та організація функціонування. Структура бюджетної системи визначається бюджетним устроєм.

Бюджетний устрій - це організація і принципи побудови бюджетної системи, її структура, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи.

Основами бюджетного устрою є:

- ❖ виділення видів бюджетів;
- ❖ установлення принципів побудови бюджетної системи;
- ❖ розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи;
- ❖ організація взаємовідносин між бюджетами.

**Дякуємо за
увагу!**